

Romano hangos

15re

ROMSKÝ HLAS – ČTRNÁCTIDENÍK ROMŮ V ČESKÉ REPUBLICE

ROČNÍK 15 • ČÍSLO 16 • VYŠLO 28. LISTOPADU 2013

zprávy

Když Rom hraje, zpívá, tančí... po 42 letech

BANSKÁ BYSTRICA – Slovenský neonacista Marian Kotleba se stal županem (obdoba českého hejtmana) Banskobystrického kraje. Do funkce jej obyvatelé Banskobystricka poslali 55,5 procenty hlasů. Volební účast v tomto kraji dosáhla téměř 25 procent, což je na slovenské poměry nadstandardně vysoké číslo. V roce 2003 začal Kotleba vystupovat jako vůdce Slovenské pospolitosti. Členové této strany mj. chodili ve tmavých uniformách a zdravili se pozdravem z období fašistického slovenského státu „Na stráž“.

PRAHA – Během návratu Pražského výběru na rockovou scénu letos stačil Michael Kocáb natočit desku nazvanou Aftershocks – překvapivě poprvé anglicky. Pod jedenácti písničkami je podepsán i australský kytarista Glenn Proudfoot, který pomohl i s texty.

OSTRAVA – Někteří Romové z Ostravy odmítli nabídku práce, a tak museli opustit městské byty. Výplatu mezi 13 až 16 000 korunami hrubého mohli brát Romové dlouhodobě nezaměstnaní, pokud by vzali práci v těžkém strojírenství, sociálních službách a ve stavebnictví. Tuto práci jim zajistilo město v rámci programu Sociální inkluze. Bylo jim to málo a práci odmítli. Město čtyři rodiny z programu vyškrtlo, a tak musely opustit městský byt. V programu bylo začleněno třináct rodin, takže jich zůstává devět. Náměstek primátora Martin Štěpánek řekl, že bohužel kombinace sociálních dávek a práce na černo je pro někoho výhodnější. (www.romea.cz, LN, kh)

Emílie Machálková

Foto: L. Grossmannová, MRK

BRNO – Ve čtvrtek 14. listopadu se v Moravské zemské knihovně v Brně uskutečnil komponovaný večer pořádaný Muzeem romské kultury (MRK). Na programu bylo slavnostní udělení Ceny muzea za rok 2013 a poté promítání hudebního filmu z roku 1971 *Rom hraje, zpívá, tančí*. Večerem provázela Jana Horváthová. MRK uděluje svou cenu tradičně již od roku 2009 s cílem ocenit každoročně jednu osobnost či organizaci, která přispěla k rozvoji, propagaci a uchování romské kultury a přispěla také k fungování muzea. Mezi předchozí oceněné patřila redaktorka Českého rozhlasu

Snímek k filmu Československé televize *Rom hraje, zpívá, tančí* (1971)

Foto: historická fotografie, ze sbírky MRK

Jana Šustová, jeden ze zakladatelů muzea Karel Holomek, slovenský pedagog Ján Sajko či historik Ctibor Nečas. Letošní cenu obdržela zpěvačka, pamětnice a dlouhodobá spolupracovnice muzea paní Emílie Machálková.

Emílie Machálková, blízkými nazývaná Elina, se narodila roku 1926 v usedlé romské rodině Holomků ve Svatobořicích na jižní Moravě. V prvních letech druhé světové války byla spolu se svým o rok starším bratrem Miroslavem z rasových důvodů vyloučena ze studia na škole a totálně nasazena na práci do továrny. Díky přístupu starosty obce Nesovice (kde měla

tehdy trvalý pobyt), unikla spolu s rodinou transportu do osvětlimského vyhlazovacího komplexu. Více než tři desítky ostatních příbuzných, žijících rovněž na jižní Moravě, však takové štěstí neměly a zahynuly většinou právě v Osvětimi. Ke konci války se paní Emílie ukrývala před nucenou sterilizací ve sklepních prostorách u příbuzných v Olomouci.

Po válce se paní Emílie provdala, pracovala jako prodavačka, věnovala se velké rodině a své zálibě – interpretaci romských lidových písní. Svým zpěvem získala několik ocenění v rámci celostátního soutěže. (pokračování na str. 2)

z obsahu

Superstar v klubu Nicol

Cenu si odnesla Anna Bagárová

strana 2

Otto Jelinek o vízech

Azyl v Kanadě už nebude snadný

strana 3

Romo-hiphop ze Žižkova

Když to rozbálí UGCrew...

strana 5

Michal Daduč: Otcí jsem dnes za jeho přísnost vděčný

Žít v prostředí, které není diskriminační a mít šanci na lepší život. S podobným „romským snem“ odcházejí do Velké Británie tisíce Romů nejen z České republiky. Jedním z nich byl i třicetiletý Michal Daduč původem z Ústí nad Labem. Velká Británie mu před šesti lety nabídla nový domov a také nový smysl života skrze práci romského poradce pro místní komunitu. Jaké jsou rozdíly mezi přístupy k Romům ve Velké Británii a u nás – ve škole nebo na úřadech? A kudy vedla cesta mladého muže k životnímu naplnění? To všechno nás na Michalovi zajímalo.

Michale, odkud jsi a co můžeš prozradit o své rodině?

Jsem z Ústí nad Labem, potomek prvních přistěhovalců po roce 1945.

Můj praděda byl od Michalovce. Otec za komunistů pracoval v Trmické Teplárně a zároveň byl vrcholovým sportovcem ČSSR v boxu, nikdy ale nebyl v KSČ. Hned po revoluci nastoupil k Městské policii a později k Policii ČR, kde pracoval na kriminálce. Moje matka je ze Slovenska od Košic, z obce Vtačkovce.

Jaká byla tvoje profesní cesta? Co jsi dělal před odchodem do Velké Británie?

Za všechno můžu děkovat svému otci, který byl na mě sice přísný, ale jsem mu za to vše vděčný. Chodil jsem na Gymnázium Stávbařů, ve třídě se specializací na angličtinu a němčinu jsem byl jediný Rom. Po maturitě jsem nastoupil do praktické školy Neštěmice jako

učitel hudební výchovy a zeměpisu. Po několika měsících jsem ale skončil kvůli konfliktu s paní ředitelkou, protože jsem kritizoval diskriminaci romských dětí. Poté jsem dva roky hrál s funky kapelou Glory days a v 21 letech jsem složil zkoušky u Městské policie a stal se nejmladším strážníkem v Ústí nad Labem. Ve 24 letech jsem město opustil a s dvaceti librami v kapse odjel do Velké Británie, do města Derby, kde žila moje teta.

Proč ses rozhodl odejít a jaké byly tvoje začátky v Británii?

Upřímně, do Anglie se mi moc nechtělo, donutila mě ale finanční situace. Ovlivnily mě taky místní stereotypy, pro většinu lidí jsem „cigán“. A tak jsem nechal rodinu, (pokračování na str. 7)

zprávy

PRAHA – Kanada zrušila víza a znovu je už nezavede. Jejich zneužívání podvodnými žadateli už bude zabráněno a takové žadatele Kanada obratem odešle zpět. „Nezneužívejte náš systém,“ varoval kanadský velvyslanec Otto Jelinek. Žadatelům nedovolí v zemi pracovat během vyřizování žádosti, dostanou výrazně menší sociální dávky včetně nižšího krytí zdravotní péče a nebudou se moci proti rozhodnutí kanadských úřadů odvolávat.

NIŽNÝ TVAROŽEC – Celkem dva roky vězení vyměřil soud muži z této slovenské obce, a to za záškoláctví jeho tří dětí. Matka musela odpracovat 200 hodin veřejných prací. Rodiče byli obviněni z ohrožování mravní výchovy mládeže. Všechny tři děti „nasbíraly“ za rok téměř neuvěřitelných 650 neomluvených hodin. Rodiče na výzvy školy nereagovali do okamžiku než přišel trest. (www.romea.cz, LN, kh)

Když Rom hraje...

dokončení ze str. 1

ních soutěží – např. 1. místo v soutěži *Spisničkou u cimbalu* v roce 1965. Po roce 1989 stála u zrodu Muzea romské kultury v Brně, kde se zapojila do jeho aktivit při propagaci romské kultury a vzdělání. V roce 2004 muzeum vydalo její vzpomínky v knize *Memoáry romských žen* pod názvem *Elina – Sága rodu Holomků*. S jejím příběhem se mohou seznámit i lidé na celém světě prostřednictvím mezinárodní digitální výstavy *The Forgotten Genocide – The Fate of the Sinti and Roma* (Zapomenutá genocida – Osud Sintů a Romů), kterou je možné shlédnout na webové stránce www.romasinti.eu v anglické, české, německé, nizozemské a polské jazykové verzi.

Paní Emílie Machálková dál pracuje s mládeží, informuje o romském holocaustu a přispívá k toleranci mezi Romy a majoritou. Od roku 2005 spolupracuje se společností Živá paměť na projektu *Zmizelí Romové a Romové dnes*. Jde o jedinečný projekt, v rámci něhož paní Machálková vystoupila na více než 100 českých základních a středních školách a tragický příběh nacistického rasového pronásledování si vyslechlo kolem 3 000 žáků a studentů.

Společně s oceněnou paní Machálkovou pak publikum shlédlo unikátní film, který si MRK vypůjčilo z Archivního a programového fondu ČT Brno. V hodinovém hudebním pořadu vystupuje řada výtečných hudebníků a tanečníků, vítězů umělecké *Soutěže Svazu Cikánů-Romů v hudbě a v tanci*.

S písní „*Mre churde čhavore*“ vystupuje ve filmu, za doprovodu primáše Eugena Horvátha a cimbalisty Jána Gašpara Hriska, také zpěvačka Emílie Machálková. Vedle nich excelují ve filmu ještě další – čtyři soubory lidové hudby (kapela primáše Eugena Dama z Děčína, Giňovci z Rokycan a Giňovci z Opavy a soubor D. Rácze z Kladna) a tři beatové skupiny (brněnští Bagárovci a dále dvě pražské kapely Roma štár a Terne čhave).

Televizní hudebně-zábavný film *Rom hraje, zpívá, tančí*, který vznikl na přelomu roku 1970 a 1971, byl veřejně promítán doposud pouze jednou, a to v sobotu 16. ledna 1971 na prvním programu Československé televize. Ve čtvrtek 14. listopadu šlo v Moravské zemské knihovně tedy o projekci po více než čtyřiceti letech. Výjimečnost celého večera podtrhla a umocnila ještě po skončení filmu následná krátká moderovaná beseda s několika vzácnými hosty – hudebníky vystupujícími i v tomto filmu, kteří byli po celou dobu promítání přítomni v publiku a kteří laskavě potom nahlas vzpomněli na časy svého mládí. Během večera se podařilo nejen si připomenout minulé časy. Soudě dle potlesku, kterým diváci opakovaně ocenili vzpomínky pamětníků, jsme si navíc uvědomili nesmírný význam dobré romské hudby – a dobrých hudebníků.

Milada Závodská
romistka Muzea romské kultury

IQ Roma servis oceněn jako nejúspěšnější neziskovka v ČR

PRAHA – Sdružení IQ Roma servis získalo ocenění jako nejúspěšnější velká neziskovka v ČR. Veřejné ocenění si zástupci sdružení převzali 7. listopadu na slavnost-

ním vyhlášení v Senátu Parlamentu ČR. Ocenění „Neziskovka roku“ uděluje Nadace rozvoje občanské společnosti pro neziskové organizace, pracující efektivně, hospodár-

ně a transparentně. V kategorii nejúspěšnější velká neziskovka porazil IQ Roma servis v užším výběrovém kole Centrum pro rodinu a sociální péči a Domov Sue Ryder. Celkem se do této soutěže přihlásilo přes 120 organizací. Že jde o ocenění zasloužené, dokazují i výsledky práce organizace. Ta poskytuje služby například všemi věkovými kategoriemi. Ročně IQ Roma servis pomůže více než dvěma tisícům potřebným v Jiho-moravském kraji.

Katarína Klamková
ředitelka IQ Roma servis,
www.iqrs.cz

Ivona Parčiová
PR pracovnice IQ Roma servis
Foto: IQRS

Kam směřují on-line diskuse?

Volební napětí opadlo. Do sněmovny se nedostal ani jeden Rom. Okamura, jehož názory kolísají na hraně fašismu, získal sedm procent a debaklem skončila DSSS.

Když jsem o zapojení Romů do politiky psal nedávno na facebooku, okamžitě se objevil rádobyvtipný komentář: „Ostuda je, když zmizí romský pokladník i s penězi.“ Všichni si jistě vzpomenu, že tato neuvěřitelná „kachna“, sepsaná někdejšími lídrem Dělnické strany na Plzeňsku Václavem Prokupkem, oblétna česká média a většina z nich ji prezentovala jako skutečnost. Bohužel – lež se při opakování a s dostatečným úsilím stává pravdou. Od Parlamentních listů ji převzala většina našich médií.

Letos se o křesla ve sněmovně ucházelo celkem 20 Romů, David Beňák (ČSSD) získal v Praze dokonce 2275 preferenčních hlasů. Myslím si, že účast nadaných Romů v politice by byla pro poslancekou sněmovnu užitečná. Napomohlo by to např. k bourání známých stereotypů. Jelikož jsou součástí společnosti, nemuseli by jen přihlížet devastaci národa a mohli by se tak aktivně zapojit do zajištění práce, bydlení a dalších sociálních hodnot, neboť problematiku romské integrace znají z více pohledů a mohli

by tak lépe nacházet možná řešení.

Netvrdím, že další romští kandidáti by se měli stát právě vaší volbou. Nemluvím zde také o žádných kvótách pro Romy. Pořád tady nějakým způsobem funguje demokracie, takže do budoucna záleží na rozhodnutí každého z vás. Nicméně si myslím, že to je otázka k zamyšlení a měli bychom obecně romské kandidáty podporovat, neboť to vyžaduje mnoho odvahy. Zapojení Romů do veřejného života se v některých odvětvích již vyplatilo. Nadané Romy by to více motivovalo zapojit se a vyniknout ve veřejném životě.

Z diskuzí, které se objevily pod mým článkem, vyplynulo několik zamyšlení. Proč sami Romové nevolili romské kandidáty? Mnoho

lidí se střefovalo pouze do Romské demokratické strany, ale Romové kandidovali i v rámci jiných stran (ČSSD, SZ). Přestože jsem psal o obecné podpoře romských kandidátů (nejen o RDS) a o tom, že by to přineslo jisté pozitivní změny, článek byl jedním ze čtenářů označen za rasistický, další mě pak nazval „typickým cigánem, který si jen stěžuje“. Nestěžuji si, píšu o věcech, o kterých se příliš nemluví, o možnostech, jak bourat známé stereotypy.

Rád bych touhle cestou ale poděkoval čtenářům Romano hangos za veškeré konstruktivní reakce, které mi posílají.

Lukáš Kotlár
student střední školy
Open Gate, lkotlar@seznam.cz

Lukáš Kotlár (druhý z prava) se účastnil projektu „Kecejme do toho“, ve kterém se spolu s úředníky a politiky probírají témata, která se nás týkají na celostátní i evropské úrovni.

Foto: archiv Lukáše Kotlára

Romskou superstar z Brna se stala Anna Bagárová

BRNO – Desítky mladých Romů na tanečním parketu, množství skladeb nejružnějších stylů a ovace publika. To vše v sobotu 9. listopadu tvořilo v brněnském diskoklubu Nicol kulisu soutěže Romská superstar.

V porotě zasedly mj. zpěvačky Monika Bagárová a Veronika Kačová. Se svými skladbami předně předstoupili Romové, převážně známí aktivitami v kulturních souborech a nevládních organizacích: Sára Landoriová, Jolana Oláhová, Nikola Bendíková, Petr Filo, Nikolas Forman, Fany Wonder Dirda, Eva a Věra Borakovy, Marcel Polák, Marie Filová a Anna Marie Bagárová.

Porotu nejvíce zaujala s písní Mamo miri Anna Marie Bagárová. Tuto studentku na gymnáziu (Elgartova 3 v Brně) nejvíce baví hudební výchova, francouzština, základy společenských věd a literatu-

ra. „Moc ráda bych v budoucnu zpívala a pokud možno se tím i živila. Nedokázala bych si bez zpěvu život vůbec představit. Mým snem je dostat se na konzervatoř a umět hrát na klavír,“ řekla. Anna ráda tančí a mluví rusky a francouzsky. „Rodina chce, abych šla na práva nebo medicínu, já uvažuji i o nějaké jazykové škole. Ale na definitivní rozhodnutí mám ještě tři roky času,“ popsala svou budoucnost. S Neromy se Anna stýká jen ve škole, baví se spíš s Romy, protože si s nimi podle svých slov víc rozumí, když s nimi vyrůstala.

A co ji dovedlo ke zpěvu a hudbě? „V naší rodině bych nenašla nikoho, kdo nehraje aspoň na nějaký nástroj nebo nezpívá. Jsme velice hudebně založená rodina. Můj dědeček hrával zamlada společně se svými bratry a můj otec také hrával společně se svými bratrance. Já už jako malá jsem společně se svou se-

strou chodila do hudebky,“ vysvětlila.

Jako druhá se umístila Eva Boráková se skladbou Miri dajori. Evě je pětadvacet, zpěv ji baví od šesti

let. A na čem teď zrovna pracuje? „Natačím CD s kapelou Gipsy Morava. Přímou klasickou romskou hudbu moc nezpívám, ale někdy si ji poslechnu. Od malička dávám

přednost funky stylu,“ přiblížila svůj vztah k hudbě.

Třetí místo získal s písničkou Šunen (Poslouchejte) dvaadvacetiletý František Dirda, známý jako Fany Wonder. Vystudoval Střední školu managementu a práva, teď pracuje na ZŠ náměstí 28. října v Brně jako asistent pedagoga. „Rád bych se svým talentem jednou živil, protože hudba mě naplňuje a být zpěvákem je můj sen. Hodně mě ovlivnil Michael Jackson a Stevie Wonder. S textem k písni Šunen mi pomáhal Jan Dužda, zakladatel skupiny Le čavendar. Zpívám v pěveckém sboru Idy Kellarové s názvem Čavoreng. Sbírá tam zkušenosti už tři roky,“ popsal nám svoje aktivity František Dirda.

Celá soutěž za pomoci kapely Jendy Resla a DJ Marcoose a Balina plynule přešla do diskovečera, a ten zas plynule přešel skoro až do rána.

Pavel Pečinka

Anna Marie Bagárová si porotu získala písní Mamo miri.

Foto: Don Foto, www.facebook.com/don.foto.7/photos_albums

Otto Jelinek: Místo víz nyní Kanada využije rychlé deportace

Kanada zrušila vízovou povinnost pro občany ČR. Kanadského velvyslance Otto Jelineka jsme se zeptali na důvody tohoto kroku.

Které věci se v Česku změnilo a v čem, že se Kanada rozhodla změnit svůj pohled na vízovou povinnost pro občany ČR?

Kanadská vízová politika není založena na reciprocitě, ale na komplexním posouzení jednotlivých zemí, jež bere v potaz široký rejstřík kritérií. Patří mezi ně např. imigrační problematika dané země včetně míry porušování imigračního zákona a počtu žádostí o azyl, bezpečnost cestovních dokladů, bezpečnostní otázky, řízení režimu na hranicích, lidská práva a bilaterální vztahy. Rozhodnutí rozšířit bezvízový styk na občany ČR je výsledkem pečlivého monitorování a analýzy podmínek v ČR i trendů v oblasti migrace z této země. Kanada byla nucena zavést vízovou povinnost pro občany ČR v roce 2009, protože počet azylových žádostí od občanů ČR dosáhl za předchozí dva roky 2 800 a většina z nich byla stažena žadatelem, nebo se žadatelé sami nedostavili k jejímu projednání.

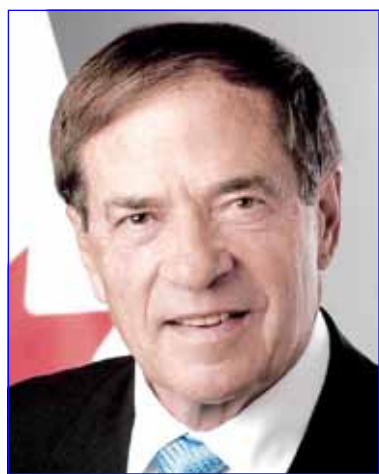
Naše přezkoumání však ukázalo, že nelegální migrace z ČR již nepředstavuje vážný problém, protože se počet žádostí o azyl od občanů ČR od roku 2009 snížil o 99 %. Přezkoumání také ukázalo, že je schvalováno přes 98 % žádostí o vízum od českých občanů a že ČR splnila kanadská kritéria pro bezvízový styk v řadě doplňkových analyzovaných kritérií.

Je také důležité poznamenat, že od roku 2009 Kanada výrazně změnila svůj azylový systém. Tyto reformy, jež jsou nebyvalého rozsahu, byly zavedeny k 15. prosinci 2012. Mají zajistit rychlejší ochranu těch, kteří ji potřebují, pomoci zajistit rychlejší odjezd těch, u nichž bylo rozhodnuto, že ochranu nepotřebují, a odradit od zneužívání kanadského azylového systému. Jednou z důležitých součástí těchto reforem bylo vytvoření seznamu „Určených zemí původu“ (anglicky DCO). Obecně řečeno, Kanada nepovažuje země na tomto seznamu za země, jež by měly produkovat uprchlíky, protože uznávají základní demokratická práva a svobody, nabízejí mechanismus nápravy pro ty, jejichž práva nebo svobody byly porušeny, mají nezávislý soudní systém a fungují v nich aktivní organizace občanské společnosti. V současnosti Kanada na tento seznam umístila 37 zemí včetně ČR.

Nový systém udělování azylu umožní vrátet uchazeče, žádající o azyl neoprávněně, zpět během několika měsíců. Považujete tuto dobu za tak krátkou, aby i třeba jen kvůli několika měsíci někteří žadatelé „nezkoušeli štěstí“ opět?

Kanada je přesvědčena, že tyto reformy našeho azylového systému budou fungovat jako účinná preven-

ce proti náhlému zvýšení počtu nepodložených žádostí o azyl z ČR. Jak jsem vysvětlil, kanadský azylový systém se velice změnil a důraz je nyní kladen na ochranu těch, kteří ji opravdu potřebují, a odeslání těch, kteří se snaží náš systém zneužít. Zvláště seznam Určených zemí původu (DCO) je důležitý, protože s ním souvisí další reformy. Např. žádosti od občanů zemí na seznamu DCO (např. České republiky) budou nyní vyřízeny během 30 – 45 dní. Přitom před zavedením této reformy byla průměrná doba zpracování žádosti o azyl téměř tři roky. Žadatelé o azyl ze zemí DCO navíc nemohou žádat o pracovní povolení, dokud není jejich žádost schválena Kanadskou radou pro přistěhovalectví a uprchlíky, a dostanou také méně sociálních dávek a nižší úhrady nákladů na zdravotní péči než v minulosti.

Od zavedení nového systému došlo k výraznému snížení počtu žádostí o azyl ze všech zemí, ale k největšímu snížení došlo u zemí ze seznamu DCO. Od 15. prosince 2012 do 22. října 2013 byl podán žádostí o azyl od občanů zemí DCO pouze 8 %, což je výrazné snížení oproti 25 % ze stejných zemí ve třech letech před zavedením azylové reformy (2010 – 2012) a vytvořením seznamu DCO. 93 % žádostí o azyl ze zemí DCO, které Rada pro přistěhovalectví a uprchlíky posuzovala a o nichž rozhodla po zavedení azylové reformy, bylo navíc odmítnuto, nebo je žadatelé sami stáhli, případně se nedostavili k jejich projednání.

Daly by se ve stručnosti charakterizovat procedury a s tím spojená finanční stránka věci při zkoumání žádostí o azyl podle „starého“ a podle „nového“ způsobu? Jak konkrétně pro žadatele vypadala procedura dříve a dnes?

Jedním z nejdůležitějších prvků nového systému je vytvoření seznamu Určených zemí původu (DCO), s nímž souvisí řada dalších reforem. V minulosti trvalo v průměru 18 měsíců, než Rada pro přistěhovalectví a uprchlíky (IRB) projednala žádost o azyl, a téměř tři roky, než bylo o žádosti rozhodnuto. V průměru pak mezi podáním žádosti o azyl, vyčerpáním všech možností odvolání až po odjezd neúspěšných žadatelů o azyl z Kanady uběhlo 4,5 roku. Během celého tohoto procesu v rámci starého systému mohli žadatelé ze všech zemí

žádat o pracovní povolení a dostat sociální dávky, včetně krytí zdravotní péče. V rámci nového systému však budou žádosti od občanů zemí DCO, včetně České republiky, projednány během 45 dnů a neúspěšní žadatelé budou odesláni z Kanady během 3 měsíců. Navíc žadatelé ze zemí DCO, včetně ČR, nyní nemohou žádat o povolení pracovat v Kanadě, nemohou se odvolat proti zamítnutí žádosti o azyl k Odvolacímu oddělení pro uprchlíky IRB a obdrží výrazně méně sociálních dávek, včetně nižšího krytí výdajů na zdravotní péči.

Jak konkrétně vypadá „příkaz opustit Kanadu“ a z čeho je cesta zpět financována, na kolik jeden pasažér z ČR přibližně Kanadu přijde?

Neúspěšný žadatel o azyl, který Kanadu dobrovolně neopustí v určené lhůtě, bude z Kanady deportován. Každý, kdo je deportován z Kanady, se od té doby do ní nesmí nikdy vrátit, pokud nezíská písemný souhlas s návratem. Člověk, který opouští Kanadu na základě příkazu k opuštění Kanady, může uhradit náklady na cestu zpět do své země původu, pokud si to může dovolit. Pokud si to však nemůže dovolit, nebo tyto náklady není ochoten zaplatit, bude odeslán z Kanady na náklady Kanady a bude muset tyto náklady uhradit předtím, než by se z jakéhokoliv důvodu chtěl vrátit do Kanady. V takovém případě si kanadská vláda naučtuje náklady ve výši 1500 kanadských dolarů na osobu.

Kolik českých občanů se z Kanady muselo vrátit letošní a loňský rok?

V roce 2012 bylo přinuceno opustit Kanadu téměř 350 občanů ČR a letos to bylo zatím přes 130 osob.

Vypadá v těchto ohledech přístup Kanady k Rumunsku, Maďarsku, Slovensku a Bulharsku, kde má romská menšina také silné zastoupení, stejně jako k Česku?

Žádosti o azyl od občanů zemí, jež jsou na kanadském seznamu Určených zemí původu (DCO), např. Česká republika, Slovensko a Maďarsko, jsou vyřízeny ve zrychleném řízení, titi žadatelé se nemohou odvolat k Odvolacímu oddělení pro uprchlíky, nemohou získat pracovní povolení v době, kdy se vyřizuje jejich žádost o azyl, a mají nárok pouze na zredukované krytí zdravotní péče. Každá žádost o azyl je však posouzena, a to individuálně.

Z jaké evropské země konkrétně by musel uchazeč přijít, aby azyl dostal? Z Moldávie, Podněstří, Běloruska, Ukrajiny?

Každá žádost je posuzována individuálně. Žádosti o azyl nejsou odmítány nebo schvalovány čistě na základě země původu žadatele.

Ptal se Pavel Pečínka, odpovědi zprostředkoval pracovník kanadské ambasády Michael Vlček

komentář

Lidská práva zůstávají popelkou

KAREL HOLOMEK

Někdy stačí málo, a člověk se stane populárním, aniž by chtěl. Stalo se to v Lidových novinách z 28. listopadu Ivance Maripose Čonkové ze sdružení Konexe v článku „Hrozí Romům v Čechách holocaust? Autorem tohoto textu je historik a publicista Ivo Cerman. Skoro celý ho věnuje slečně Ivance a dle ní posuzuje romské aktivisty a jejich jednání na všemožných diskusích za „značně účelové“. Není to podle něj rozumný příspěvek k otázkám demokracie a lidských práv. Ivanka Mariposa tvrdí, že dnešní situace hrozí přerůst v další holocaust, že zde panuje rasismus, který nabyl institucionální dimenze a Romové sami sebe považují za tzv. „dobré divochy“, kteří disponují neomylným instinktem, zbavujícím je vši neřesti a amorálnosti. To jim umožňuje odmítat nutnost vědecky studovat historii, sociologii nebo lidská práva. Uf, silná slova!

Při vši účtě a zdvořilosti věnované entusiasmu a zápalu milé slečny Ivanky, musím říct, že i pro mne je to příliš a nemohu s takovými tvrzeními souhlasit. Především by se vždy při takovém postoji slušelo prohlásit aspoň něco kritického do vlastních řad. Mám proti některým Romům výhrady právě v té charakteristice „dobrých divochů“, a že bychom my Romové odmítali vědecké poznatky v oblasti historie, sociologie nebo lidských práv nic nevím, slyším to poprvé. Tak to prostě není. Lidé jsou dobří nebo zlí bez ohledu na rasu nebo barvu kůže. Ani o Romech si tedy nemůžeme dělat iluze, a kdo tyhle fámy šíří, zasluží si skutečně cejch člověka neznalého života nebo skutečného stavu ve společnosti. Připouštím, že takový přístup nemůže přispět ani k náležité úrovni diskuse.

Ale pan Cerman nemá pravdu, pokud nechce připustit existenci institucionálních prvků v oblasti lidských práv a demokracie.

Dovoluji si mu připomenout zákon o získání českého občanství při změně na Českou a Slovenskou republiku koncem roku 1992 a jeho krutý a masivní dopad na slovenské Romy žijící po několik generací v Česku. Podrobnosti nelze uvádět, jsou známy jistě i panu Cermanovi.

Dovoluji si mu také připomenout zákon 261 z roku 2001 Sb. O odškodnění holocaustu, který byl naprosto nesmyslný, diskriminační a nedemokratický a rovněž masivně postihl ty, kteří zcela jistě oprávnění byli, a ani na to malé odškodnění za utrpené krivdy během 2. světové války nedosáhli. Ostatně to přiznal pět let poté i Nejvyšší správní soud.

Do dnešních dnů je zcela jistě institucionálně diskriminován romský žák na české škole zvláště nepřípustnou segregací a jinými nepatřičnostmi.

Tady se krátce zastavím. Silná loby speciálních pedagogů i řada jiných pedagogů připustí, že se jedná o tvrdý faul proti romskému žákovi, který má naprosto fatální důsledky pro společnost, a přitom jsou schopni prohlásit: „Ano, je to pravda, ale nelze to změnit, protože by to poškodilo české školství. To nemůžeme připustit.“ Čili: hrubá nerovnost napříč celou společností, mimo jakoukoliv pochybnost nedemokratický princip, ale nikdo se jím nehodlá zabývat. Dlužno poznamenat, že kromě pedagogů se tímto problémem nikdy řádně nezabývala žádná vláda kromě krátkého období, v níž byl ministrem školství Ondřej Liška za Stranu zelených.

Stojíme-li nyní před tvorbou nové vlády, bude záhodno položit právě tuto otázku a dozvědět se, jak se k ní potenciální vládní činitelé postaví a zda vůbec.

Vláda v demisi nám na příkladu destrukce Sekce pro lidská práva letos týden před volbami ukázala, jakou důležitost této otázce klade. Bude nová vláda v tomto trendu pokračovat?

psáno pro Lidové noviny a Romano hangos

Tady něco smrdí

Na Sametovém posvícení, které se konalo 17. listopadu, zpracovala iniciativa nazvaná Otrokem rasy téma holocaustu Romů v letech u Písku. Svůj příspěvek nazvala „Tady něco smrdí“. Na karnevalu s maskami, plném satiry, naše téma zaujalo svou syrovostí, autentičností i propracovaností. Ideu Sametového posvícení přivezla z Basileje do Čech Olga Cieslarová (doktorantka DAMU). Češi v sobě slabost pro politický humor a satiru nezaprou, proto se mohl uskutečnit již druhý ročník Sametového posvícení.

Letos se karnevalu účastnilo dohromady jedenáct sdružení.

Celkem jsme viděli centrem města projít 250 masek doprovázených alegorickými vozy a hudbou. Karnevalovému rejci přihlíželo zhruba tisíc diváků. Každé sdružení spolupracovalo s profesionálním výtvarníkem, mělo vlastní koncept i hudbu.

Iniciativa Otrokem rasy spolupracovala se sochařkou Josefínou Jonášovou-Šimkovou, která je autorkou velkého prasete s kolíčkem na nose a masek zemřelých Romů. V popředí naší skupiny šly postavy v černém, na tváři bílou masku s otazníkem. Tlačily kočárek, ve kterém byla reprobenda, z níž se linul politický projev provázený prasečím chrochtáním a kvičením. Tyto postavy představují „nepojmenovanou zodpovědnost“ a fakt, že chybí odpověď na otázku: „Kdo je zodpovědný za to, že se v místě holocaustu Romů chovají prasata?“

Ivanka Mariposa Čonková

psáno pro Romea.cz a Romano hangos

www.romea.cz

Informační portál o všem, co se děje ve světě Romů.

Zemřel Andriš – sochař Ondrej Gadžor

(9. 7. 1956–19. 10. 2013)

V minulém čísle jsme přinesli nekrolog náhle zesnulého sochaře. Nyní přinášíme také některé jeho exponáty, jejichž zobrazení se do minulého vydání již nevešla. Všechna zde prezentovaná díla pochází ze sbírek Muzea romské kultury, které poskytlo i jejich fotografie.

Výběr z materiálů, které pojednávají o sochaři O. Gadžorovi

Články:

- Andrejčáková, E.: Romano aktoriko socharis. Mosty, 16. 11. 1999, s. 12.
- Sochár. Dvaja východniari v západoslovenskom múzeu. Romano nevo ľil, č. 400-415/1999, s. 16.
- Katalog k výstavě „Spolu do 3. tisícročia“, internetická výstava výtvarníkov košického regiónu

In: Revie vizuálnej komunikácie, 1–2/2000, Dizajn Fórum, s. 11. (Viz MRK 160/2005.)

- Z čirkáša sochárom. Korzár, 3, č. 72, 27. 3. 2000, s. 10.
- Život je iba trápenie. Večer, XI (32), č. 81, 27. 4. 2000, s. 8.
- Ondrej Gadžor. Revie vizuálnej komunikácie, 2/00.
- Košický Róm známym rezbárom. Soška aj vo Vatikáne. Denník Pravda, 2002.
- Löfflerova dielňa školou Ondreja Gadžora. „Horenos“ z bravčovej kosti. Košický večer, 28. 8. 2003.
- Rezbára Ondreja Gadžora si zbral pod krídla Vojtech Löffler. Košický Korzár, 2004.
- Los Angeles, Vatikán... Aj tam môžete nájsť diela amatérského rómskeho sochára Ondreja Gadžora. Romano nevo ľil, č. 668-671/2004, s. 8.

(jh)

Nafoukanec (Horenos), řezba do vepřové kosti, na olověném podstavci
výška: 23,5 cm

Pelalo – Adamita, 2004, dřevořezba (exotické dřevo)
výška: 30 cm

Egyptský král, řezba v mušli, na mramorovém podstavci
výška: 35 cm

Sochařské sympozium 2008, práce na soše Tanečnice a hotová socha se svým tvůrcem

Puberta, 2004, dřevořezba (hruška)
výška: 107,5 cm

Tanečník – Kašpar, 2004, dřevořezba (třešeň)
výška: 65 cm

Sochařské sympozium 2012, práce na soše a socha nazvaná První Rom, který se vydal do Česka za práci.

Foto: L. Grossmannová, ze sbírky Muzea romské kultury

Fiflena, 2005, dřevořezba (třešeň)
výška: 62, 5 cm

Ve Vimperku se na autorském čtení představily tři Romky

VIMPERK – Šéf vimperského kulturního střediska Jaroslav Pulkrábek připravil na 16. listopad v pořadí již devátý večer Houštiny slov. Tentokrát na něm vystoupily tři romské literátky, Iveta Kokyová, Renata Berková a Jana Hejkrliková.

Večer se jmenoval po česku „Přijďte si poslechnout romská slova.“ Původně se měl odehrát ve vimperské knihovně. Ale když Jaroslav oznámil pracovníci knihovny, že přijedou číst své texty Romky, ta žena náhle prudce zastavila úlekem – šli totiž zrovna chodbou. Najednou se vynořily problémy. A tak se akce přesunula do městského kulturního střediska.

Jak už to bývá i u poezie „bílých“, na poslech přišlo jen několik lidí. Nejvíce mě zaskočilo, že se neobjevil ani jeden vimperský Rom. To je velká škoda. Hned první autorka Iveta Kokyová se představila půvabnými prozaickými vzpomínkami na své dětství. Text byl průzračný a srozumitelný. Vyzařovalo z něj teplo domova tak, jak jej vnímá milované dítě.

Druhá autorka, Renata Berková, je půvabná Romka až indických rysů. Přijela i s malou, asi dvouletou holčičkou a manželem, který akci fotil. Jde o studentku žijící v Praze. Její rodina pochází z velké části ze Slovenska. Část příbuzenstva však pochází z Německa,

z romské skupiny Sintů, tedy německých Romů. Nyní píše své verše slovensky nebo romsky.

Třetí autorka Jana Hejkrliková zajistila hudební doprovod. Zpívala romské písně s kytarou, ale také četla své povídky z antologie romských autorů Sytá duše a z rukopisu. A také ona věnovala svoji tvorbu dětství. I ona napsala nádherný hřejivý text o své babičce. Jana Hejkrliková je ze všech tří autorek nejvíce společensky činná. Pracuje na Úřadě vlády jako referentka v Kanceláři pro záležitosti romské menšiny a sekretariátu Rady vlády pro národnostní menšiny.

Roman Szpuk
publicista, Vimperk

Emil Cina, jak si ho budeme pamatovat...

Milého a váženého přítele, pana Emila Cinu, kterého už vicrát neuvidím, jsem poprvé potkala v pražském Divadle v Dlouhé.

Známý soubor Fečovců zde tehdy uvedl premiéru svého muzikálu a romští diváci i účinkující se na chvíli spolu s členy divadla setkali v domácím baru.

Pan Cina nás oslovil jako duchaplný, laskavý člověk se smyslem pro humor. Ihned mě zaujal jeho bohatý slovník a plastický, strhující způsob vyjadřování, jaký dnes málokdy zaslechnete z úst příslušníků majority. Stejně bohatý byl i jeho slovník romský. K němu se vážala i hluboká znalost romských tradičních příběhů a legend, nazývaných paramisi. Na jejich základě vznikala později i naše společná antologie pod titulem Legendy, balady a romance národů. Než došlo k vydání této knížky pod křídly oddělení Národnostních menšin Ma-

gistrátu města Prahy, předcházela tomu řada společných setkání nad tvůrčí spoluprací. Pan Cina mi svěřil originály svých veršů v romštině a poctil mě svou důvěrou, abych je upravila do veršů českých. Podobně se na mě poté obrátil i romský básník Václav Carda, písaří český, avšak s prosbou o lektorování v české gramatice.

Jako třetí se k nám přidal arabský básník Charíf Bahbouh a na konci pánské řady má maličkost: dočkali jsem se krásné odezvy. Sborník se stal dárkovým artiklem pro významné hosty pražského Magistrátu a křest proběhl na půdě divadla Na Zábradlí, konkrétně v Eliadově knihovně. A v nejruznějších knihovnách sbírku dohledáte dodnes. Dobrý výsledek předznamenoval i celý tvůrčí proces. Navštěvovala jsem pana Cinu s paní Věrou v karlínském rozhlasovém studiu, na jeho milované Regině. Co

tento člověk všechno o té budově věděl, s jakou láskou nás provádl od přízemí ke klenbě, upozorňoval na architektonické detaily, zasvěcoval nás do celé historie objektu, na jehož údržbě se podílel! Žádné manuální práce se nebál – ani v Regině, ani na své milované a rekonstruované chaloupce v Polabí... A poté uměl usednout do studia, pozvat zajímavé hosty a na vlnách Reginy oslovit své romské posluchače s novinkami ze světa politického, kulturního i sportovního. Tvořil především pro svůj národ, s úmyslem zachovat a dál kultivovat romský jazyk, psal pro dospělé i pro děti, získal v Itálii cenu za poezii a nedojel si pro ni, protože jeho královna / Regina jej potřebovala mít po ruce doma. Kdo z vás znal pana Emila Cinu, nemůže spolu s námi zapomenout na jeho úsměv!

Jarmila Hannah Čermáková
básniřka, publicistka, Praha

Rasismus by u nás neprošel

Byla jednou jedna škola. Ona vlastně ještě pořád je. Na první pohled jde o úplně obyčejnou školu. U vchodu má nápis Střední odborná škola Morava, řadu učeben, dlouhé chodby, sborovnu, ředitelnu jako většina jiných škol. Liší se třeba tím, že má vlastní malou posilovnu, stůl na stolní tenis a stolní fotbálek, malou kuchyňku. To ale nebudou jediné rozdíly, hodně jich najdeme i mezi studenty. Každý je jiný nejen svou osobností, řada se jich od běžné představy studenta liší různými zvláštnostmi. Některé z nich trápí tělesná a smyslová znevýhodnění různého typu i stupně, v každé třídě potkáme žáky s poruchami učení. K tomu všemu je tato škola pestrá i národnostním složením. Studují nebo studovaly tady děti ruské, ukrajinské, polské, slovenské, ale i děti z mnohem vzdálenějších končin jako Turecko, Libye, Arménie, Mongolsko, Vietnam...

V tak pestré škále se žáci z romských rodin málem ztrácejí, ale i ty samozřejmě ve škole najdeme. V letošním prvním ročníku objevíme hned tři děvčata, která bez problému zapadla do třídního kolektivu. Dvě z nich nejspíš těží ze své výhody, že jsou dvojčata a všechno snadněji zvládají ve dvou. Třetí dívka má výhodu v tom, že se snaží aktivně zapojovat do výuky. Daří se jí to

díky solidním znalostem, získaným na základní škole. V maturitním ročníku máme chlapce, ve výuce velice aktivního, někdy až moc. Díky přirozenému rozhledu dokáže dávat informace do souvislostí, což u zkoušky dospělosti jistě zúročí. Do třetího ročníku se zpožděním nastoupil další muž romské národnosti. Ocenila to zejména dívčí část školy, neboť je pohledný a charismatický, čímž u dívek zabodoval. Až se děvčata dozví, že je navíc inteligentní, bude jistě nejlepší partií.

Já sama si pamatuji z doby svého nástupu na školu jednu student-

ku romské národnosti, která zcela popřela obecně rozšířený názor o nevalné inteligenci Romů. Odmaturovala s vyznamenáním a po škole se nějakou dobu živila jako úspěšná modelka.

Je tedy jasné, že schopnost vzdělávat se a uspět nijak nesouvisí s národností nebo barvou kůže. Mnohem víc ji ovlivňují okolní podmínky a to, jestli člověk opravdu chce. A u nás ve škole může vyniknout každý, kdo se sám učít chce.

Text a foto: Eva Boráňová
učitelka Střední odborné školy Morava, Brno-Černovice

Romský hip hop z pražského Žižkova

PRAHA – Nejspíš jste o nich už slyšeli. Parta tří kluků z pražského Žižkova se za poslední rok stala z lokální, spíše volnočasové „záležitosti“ celkem populární kapelou.

Již neodmyslitelně patří k takovým akcím, jako je festival United Islands of Prague, benefice R-Mosty a nechyběla ani na posledním ročníku každoročního happeningu Roma Pride, pořádaném sdružením Slovo21.

Co dalo tyto tři kluky dohromady a co je spojuje? Před časem kurátor projektu Slova místo zbraní, organizovaném u nás sdružením Movement In Motion z USA, hledali vhodné prostředí pro vytvoření hip-hopové platformy, kde by se mladí lidé setkávali a ve svém volnu se věnovali hudbě a rapu. To se podařilo nalézt v žižkovském nízkoprahovém klubu Beztíže a kluci, tehdy ještě v jiném složení než dnes, natočili svůj první klip – „Cigánskej song“.

Současná aktivita v klubu se již od počátků pojí se jménem MC Metoděj. Tento rapper, herec, moderátor pořadu Street Cypher na rádiu Spin a výrazná postava pražské freestyle rap scény, který patří v Česku ke špičce, pracuje v klubu Beztíže s mladými, kteří se chtějí věnovat moderní hudbě. V rámci tohoto workshopu vykrystalizovala nejprve čtveřice kamarádů. Jak říká Richard Karol alias Richie: „Byl to takový náš koníček, ale hlavně jsme chtěli dělat něco pro lidi. Naším cílem nebo snem bylo, aby o nás lidi věděli.“

Klip, který byl hitem internetu

Nadaných rapujících kluků si všimlo sdružení Slovo21, a tak vznikl jejich asi nejznámější klip s názvem Nebud' dilino. Ten byl zároveň jedním z těch zásadních a díky němu se pak celá UGCrew dala definitivně dohromady. „Ono to bylo takhle: my jsme dostali nabídku od organizace Slova místo zbraní, že když uděláme text a song na téma Rom nepatří do zvláštní školy, tak oni nám za odměnu udělají klip. Oni si nás našli sami na youtube, naše stránky, a ozvali se nám, takže my jsme udělali texty, všechno jsme to vypilovali, poslali a pak jsme se domluvili na termíny točení klipu. A točili jsme tři dny“, popisuje Richie. Na natáčení spolupracovala řada profesionálů, mezi nimi známí romští hudebníci a osobnosti jako Vojta Lavička, Jiří Korman nebo Martina Horváthová. O dobré úrovni, ale i popularitě klipu svědčí také fakt, že ho za pouhé tři dny od uvedení shlédlo více než deset tisíc lidí.

Úspěch na sebe nenechal dlouho čekat

UGCrew se od té doby účastní nejruznějších kulturních akcí, např. už zmíněného pochodu Roma Pride. Rapovali také na vernisáži fotografií americké fotografky Stephanie Sinclair na téma vzdělávání českých Romů v pražské pasáži Lucerna, na Sokolovském Festivalu romské kultury, v pražském klubu Matrix a mají za sebou nepočítaně dalších vystoupení.

K jednomu z nich, na festivalu United Islands of Prague, se váže úsměvná historka: kluci jako začínající skupina měli v té době pouze dvě písničky, které si pro festival připravili. Jenomže když je odrapovali, publikum si žádalo přídavek. Tehdejší člen kapely Lukáš Cina se nadšených posluchačů ptal, kterou z odzpívaných písní by chtěli slyšet znovu. Když se z publika ozývaly různé hlasy, zopakovali kluci písničky obě a vysloužili si tak od diváků mohutný potlesk. To bylo ale v létě a nyní mají UGCrew na kontě „songů“ šest, ke čtyřem z nich natočili zdařilé klipy a v současné době pracují na svém prvním CD a dalších písničkách.

Jejich poselství lze vyčíst snadno: mládí, pozitivní přístup a možná i jistá dávka zdravé neskrupulovitosti působí jako povzbuzení a inspirace. Tvorba UGCrew se nesnaží násilně se ztotožňovat s tradicemi romského folkloru a etnoemancipační vyznění lze nalézt spíše v tom, jak se svými texty zaměřuje na nitro mladého člověka. Ale nepřestává se u toho všeho stále chtít hlavně bavit, ostatně posuďte sami.

Profil: Richard Karol (Richie), 15 let, v České republice žije pět let; další členové uskupení: Marek Jano (Mára), David Šamko (Dave)

Anežka Chvalová
studentka katedry Obecné antropologie Fakulty humanitních studií UK
Foto: archiv skupiny UGC

dopisy čtenářů

Vracím se ještě s některými informacemi k zářijovým číslům Romano hangos, kde vyšla anketa ohledně postoje politických stran k Romům. Díky za to, že jste oslovil také hned několik komunistů. Musím však upozornit na dvě věci:

Svaz mladých komunistů Československa (SMKČ) i Komunistický svaz mládeže (KSM, Komsomol) jsou samostatnými občanskými sdruženími, která nemají nic společného se strukturami KSČM (jejíž politiku také ostře kritizují ze stalinistických pozic).

Známý provokatér David Pazdera, který už se svými kumpány (možná v žoldu BIS či CIA) úspěšně rozbil řadu občanských iniciativ (Iniciativa proti válce, České sociální fórum, demonstrace proti radarové základně USA a dokonce pietní akt k výročí vypálení Lidic pořádaný KSČM), tedy v žádném případě nemluví jménem „mládežnické organizace KSČM“. A to je v novinách vždy nutno uvést.

Jedinou mládežnickou strukturou KSČM je Komise mládeže, jejíhož předsedu Zdeňka Milatu jste také správně kontaktovali.

Proto mě obzvláště mrzí, že redakční komentáře (Pavla Pečínky i Karla Holomka) srovnávající před volbami postoje politických stran k romské problematice vycházejí právě z Pazderových bludů. A zcela pomíjejí relevantní informace Zuzky Bebarové-Rujbrové (nyní znovuzvolené za váš, tedy Jihomoravský kraj do poslanecké sněmovny) a šéfa Komise mládeže.

Vycházejíce z nesprávné premisy pak docházíte ke zcela nesprávnému závěru, že komunisté jsou A BUDOU (závidím vám vaše věstecké schopnosti) „většinou ustrnutí ve starých schématech“, „nezbavili se svého zločinného programu“ (Pan Holomek, kterého si jinak velmi vážím, si evidentně již 23 let nepřčetl žádný volební ani dlouhodobý program KSČM. Kdyby byl zločinný, byla by tato strana dávno zakázána) a „nebudou mít možnost cokoli ovlivňovat v rámci exekutivy“. Asi se i prorok typu pana Holomka bude dost divit...

Skromně podotýkám, že jsem byl 16 let členem městského (2001 povýšeného na krajské) zastupitelstva hlavního města Prahy. A za tu dobu se mi tam podařilo ovlivnit dost rozhodnutí exekutivy (aniž bych k ní sám patřil). Husarským kouskem bylo přemluvení Rady hl. m. Prahy, aby ročně z rozpočtu kraje přidávala 150 až 200 milionů Kč na odměnu učitelů všech krajských škol. To je totiž klíčová záležitost pro vyrovnávání šancí romských (i jinak znevýhodněných) dětí. Hezká slova Romům nepomohou, pokud pragmaticky nezapojíte peníze z veřejných zdrojů.

Miroslav Prokeš, pracovník odborných komisí ÚV KSČM, Praha

Četla jsem váš rozhovor o diskriminaci Romů v Albánii (RH 14, RH 15). O Romech a Cikánech této země něco vím, jelikož jsem v Albánii žila dost dlouhou dobu. Posledních 20 let už nemám žádnou informaci, avšak dokážu si to představit. Používám oba názvy – Jevg a Cigán – protože vím, že v minulosti byl způsob života těchto „kmenů“ rozlišný.

Jevg a jeho rodina žili ve městě, byli jakoby integrováni, nejméně jeden člen rodiny chodil do práce, měli kde bydlet a hospodařili podle svých možností. Většinou hospodařit uměli takovým způsobem, že když dostali čtrnáctidenní výplatu, tak si užili jako ve svátek, a zbytek dnů měli jen na kus suchého chleba. Existovaly i výjimky. Děti do školy chodily, jak se jim chtělo, a rodiče se o tom moc nezajímali. Často je vyučující museli vyhánět do školy. Výsledky byly katastrofální. Tehdejšího režimu se báli, a proto si moc nestěžovali. Mezi sebou v rodině mluvili jen albánsky. Jinou řeč neuměli.

Kdežto Cigán s jeho početnou rodinou žili mimo město jako kočovníci, daleko od tehdejší civilizace. Avšak hospodařit dokázali, což dokazuje jejich vyšší inteligenci. Zaměstnání nebyli. Byli to jaciš malooobchodníci. Muži vyráběli a ženy tajně prodávaly ve městě, nebo dostávaly odměnu za to, že předpověděly lidem osudy. Mám za to, že jejich děti do školy skoro vůbec nechodily. Do školy měly daleko a navíc doma musely splnit jiné povinnosti. Mezi sebou v rodině mluvili všichni cigánsky, ale ve městě hovořili albánsky. Dokonce tyto odlišné „kmény“ byly nejen vzhledově, ale i povahově rozdílné.

Zatím to je vše, co si pamatuji z té doby.

Ermira Preisová, překladatelka a učitelka, severní Čechy

Naše čtenářky tam v Karviné...

Foto: Lukrecius Chang

Křižovatky rodiny Bangových – díl třetí

(pokračování z předchozího čísla)

Rodinu Gyully Bangy jsme v minulém díle opustili v divokých devadesátých letech, když:

1998–2000

Fašounské bojůvky v tomhle období už nebyly tak moc „IN“. Ony totiž už napadaly všechny, nejen Romy a to už tak všichni neschvalovali. Jenže ono také už v naší čtvrti ani nebylo pomalu s kým bojovat. Vinohradští (nejen oni) Romové se začali stěhovat jinam. Kanada, Velká Británie, Belgie, anebo alespoň mimo Prahu. Ale nebyli to pouze Romové, celkově jsme vyklízeli centrum pro bohatou smetánku. Vinohrady přece byly kdysi pouze pro vyvolené. A noví majitelé domů nám to svými cenami nájemného dávali najevo.

Mojí rodiče nejspíš chtěli trochu zavzpomínat, jaké to bylo v době, kdy se kočovalo. Tak se odstěhovali z Prahy a několik let cestovali po Čechách, bydleli v několika měsících.

Anna Bangová

Těsně před novým tisíciletím na Vinohradech vznikalo něco, co naši rodinu proslavilo nejen v Čechách, ale i v zahraničí. Zpočátku tomu nikdo nevěnoval takovou pozornost, hip-hopový styl života byl možná nepřijatelný pro starší generaci, ale nikdo nevěřil, že to bude něco, díky čemu se zapíšeme tlustým písmem.

Romských rapperů bylo tehdy celkem na Vinohradech dost, někteří se o tento styl zajímali již v 80tých letech. Hlásili do světa, že my máme o čem rapovat. Měli pravdu.

Tehdy neznámý drzý patnáctiletý fracek skládal své první texty, chodil na takzvané „battle“. (Jednalo se o takové soutěže, kde lidé hlasovali, kdo má lepší texty a kdo je lépe interpretuje). Své texty doprovázel jednoduchými smyčkami a beaty. Nebyl to nikdo jiný než můj bratr Radoslav, známý pod značkou Gipsy.

Radoslav Banga, alias Gipsy – významný romský hudebník, který ovlivnil svým stylem mnoho lidí nejen v Čechách, ale i v zahraničí. Začínal jako gansta rapper v Praze na Vinohradech, později založil první hip-hopové uskupení Syndrom Snopp. Postupně o sobě dával vědět nejen na pražské scéně. Později své konkurenty z řad prvňáků „komerčáků“, kteří se točili okolo členů skupina Chaozz, vymazal. Na rozdíl od nich totiž uměl jít směrem dopředu, přijal moderní prvky, nebyl zaseknutý.

První sólové CD znamenalo propadák, ale druhá sólová deska YU Favorite byla už jiné kafičko. Anglicky zpívané texty, míchané s romštinou. A také první spolupráce s romskými hudebníky (houslista Vojta Lavička, kytarista Vláďa De-

Bangovi v Praze

meter). To byl základ budoucího úspěchu. Poté přišla nominace akademiků za CD Rýmy a Blues. Neuvěřitelné! Téměř žádná reklama, nahrávky plné sprostých slov, a takové ocenění!

Poslední, co stálo před jeho nejlepší projektem, byla práce pro Ondřeje Hejmu a tým, který dělal tehdy první komerčně známou soutěž SuperStar.

Finálová píseň „Letím ke hvězdám“ byla totiž jeho dílem. Interpretka Anna Langerová v kuse vyprávěla, jak ji byla ta píseň nepříjemná, ale tím Radkovi dělala reklamu.

Pak přišel projekt Gipsy.cz, který ho vynesl do nejvyšších sfér. Byl tak úspěšný, že ovlivnil celou rodinu. Najednou jsme si všichni museli dávat pozor, co kde řekneme. Hádky v médiích, zajímal se o nás bulvár, holt zajímavé časy. A také o sobě dává v té době nahlas vědět Patrik, Radoslavovo dvojče.

2000–2010

Tohle bylo období klidu. Naši slovenští „kolegové“ se živili muzikou na západě, kde si získali dobré jméno. Zbytek mladých, kteří na Slovensku vyrůstali, se stěhuje do Čech, především do Prahy. A to kvůli špatné ekonomické situaci.

V Praze jinak naše generace postupně zakládá rodiny. Už se nikdo nepodivuje nad tím, že jsme si všichni vybrali neromské partnerky. Bratři gádžovské, já jsem si našel ženu židovského původu. Nějaká nepsaná pravidla jsou dávno pryč. Změnili jsme se celkově. Radoslav alias Gipsy cestuje po celém světě, dává o sobě vědět, jeho jméno je všude. Není jediný, kdo se stává mediálně známým.

Patrik Banga – tak, jako všichni z rodiny Bangů, je také hudebník. Do povědomí společnosti se ale zapísal hlavně svými příspěvky na portálu Idnes, kde pracoval do října 2013, kdy přešel do televize. Věnuje se už roky romské problematice.

Julius Banga

Svémi výroky pobouřil několik Romů, je známý tím, že si nebere příliš servítky. Má mnoho odpůrců, ale také příznivců. Profesionální aktivisté, často z řad vystudovaných romistů, mu nemohou přijít na jméno. Je originální, svůj, nepatří do žádné skupiny, díky tomu vystupuje často v různých pořadech, protože je schopný si stále držet vlastní nadhled, což se právě o lidech, napojených na jiné subjekty, nedá říct. Ačkoliv se to mnoha lidem z obou táborů nelíbí, je často dáván za příklad úspěšného Roma.

Současnost

Jak se ve fotbale říká, získat titul je skvělé, obhájit ho je ale mnohem těžší. A to myslím přesně vystihuje naši rodinu. Celé trio sourozenců je stále aktivní (Radoslav, Patrik, Gyulla). Strýc Dezider má již svá léta, zázrak, že ještě žije. Na Slovensku téměř nikdo nezůstal, všichni jsou v Praze, nebo ve středních Čechách.

Někteří hudebníci, zhruba můj ročník, dodnes hrají v zahraničí, zbytek převážně v Praze, až na Radoslava, který koncertuje po celém světě. Neratovická část rodiny je téměř celá v Anglii, dohnaly je k tomu katastrofální ekonomické poměry. Dnes si tam žijí slušně, mají dobré zaměstnání a školy.

Dnes máme my nejmladší v Praze dobré pracovní pozice, dodělané školy, střední i vysoké, rozhodně nepatříme k sociálně vyloučeným občanům.

To všechno ovšem na úkor toho, že nemáme pokračovatele v hudbě, tradice jsou dávno pryč. Jsme integrováni, ale přijde mi, že někdy je to stejné k ničemu. Jenže, to je složitě, má člověk žít jako jiní, někde na severu Čech, bez šance na normální život? Alespoň víme, že naše děti se jednou budou mít ještě lépe než my.

Gyulla Banga

hudebník, publicista, Praha (pokračování příště)

Listování v kalendáriu z dějin Romů – díl čtvrtý

(Romové Čech, Moravy a Slezska v časech a nečasech dávných i nedávných)

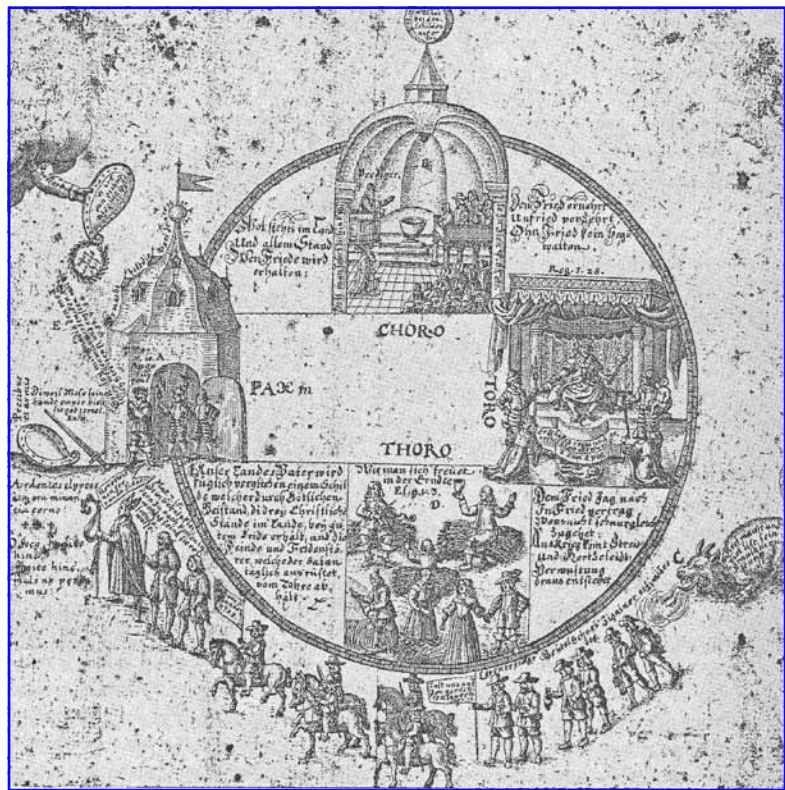
(1. díl kalendária představil události z let 1399–1675, 2. díl 1783–1988 a 3. díl 1992–2008.)

Kalendárium

(Holé roky a různoletí)

Polovina 17. stol.

Na grafickém listu, jehož vzor se připisuje českému rytci a malíři Václavu Hollarovi, je symbolicky vyjádřen Řád světa v podobě uzavřeného kruhu, do kterého se dáběl jako obluda snaží zavát skupiny sociálních vyděděnců (na jejich konci sli Romové, znázornění jako potulní prodávči drátěných nástrojů na česání lnu).

Řád světa, mědirytina, pol. 17. století. Grafická sbírka zámku Český Šternberk. Reprodukce umístěna ve stálé expozici MRK – Příběh Romů, 2. sál.

Poslední čtvrtina 17. stol.

Moravský zemský sněm přijímal na svých zasedáních v letech 1677–1678, 1678–1679, 1682, 1683, 1686–1687, 1698 a 1700 neutuchající řadu stále častějších a přísnějších usnesení, která „cikánské sběti“ zapovídala vstupovat do země, tím méně tam pobývat. Panství a grunty (=statky) v blízkosti zemských hranic, přesněji jejich úředníci byli opakovane nabádáni k velké ostráživosti a k všemožnému zabránění, aby Romové z Polského království, nebo ze Slezského vévodství procházeli pohraničními průsmyky na moravské území; když už by k tomu ale došlo, museli být takovíto „vetřelci“ vyhnáni tam, odkud přišli.

Tím spíše měli být zadržováni a vyhošťováni Romové, jimž se podařilo proniknout hlouběji do země; pokud by se tomu vzpírali, měli je krajští hejtmani vsadit do vězení, silnější z nich nadlouho užívat na opevňovací práce a všechny ostatní vypovídat postřkem z jednoho dominia do druhého.

60. léta 18. stol.

Pražský malíř pozdního rokoka Norbert Grund vytvořil romantickou drobnomalbu Cikánský tábor.

Před rokem 1698

Dominik Ondřej Kounic usadil na svém panství Štěpána Vajdu, recte

Daniela. Rodina tohoto romského kováře se pak zdržovala na okraji města Uherského Brodu a odtud obížděla okolní vesnice, jejichž obyvatelům poskytovala své řemeslné služby a dovednosti.

Moravský tribunál zastával názor, že Daniel a jeho synové se lišili od ostatních Romů tím, že byli tolerováni svou vrchností, takže se na ně nevztahovaly platné tehdy protiromské dekryty.

50.–60. léta 19. stol.

Vídeňan Josef Altenkopf namaloval Romantickou krajinu s táborem cikánů pod hradem Buchlovem a Berlínan August Haun použil téhož motivu v barevné litografii Hrad Buchlov s cikánským táborem. Jen o něco málo později začala Romům věnovat pozornost také

při potulce k zadržení 98 Romů a 1 550 romských skupin a roku 1908 už 204 Romů a 1 267 romských skupin.

20. léta 20. stol.

Učitel a hudební skladatel Josef Černík začal sbírat na jihovýchodní Moravě romské písně a vydával je zpočátku jednotlivě v časopise Hudební revue, aby je nakonec publikoval v samostatné sbírce nazvané Cikánské písničky.

1934–1935

Podle elaborátu zemské školní rady Cigánské žactvo v zemi Moravsko-slezské chodilo v předmětném školním roce do 90 obecných škol v 75 obcích na Moravě a ve Slezsku celkem 350 romských žáků, z toho 182 chlapců a 168 dívek.

Počátek 40. let 20. stol.

Malíř Vladimír Sychra vytvořil soubor alegorických pláten Cikánky, jímž symbolicky vyjádřil obecnou nostalgii po ztrátě svobody a volnosti.

1952–1953

V uvedeném školním roce byla při národní škole v obvodu Ostrava-střed na Kavkově ul. otevřena tzv. vyrovnávací třída, která pod vedením učitelky Zdeňky Půčkové zajišťovala celodenní vzdělávání a výchovu romských dětí. Napřesrok k ní na škole přibyl ještě další ročník a obě třídy byly přestěhovány do bývalého útulku Armády spásy ve Stodolní ul., kde fungovaly do konce školního roku 1955–1956. Podobné vyrovnávací třídy se zřizovaly i v jiných ostravských obvodech a v dalších městech, např. v Pardubicích.

1972–1974

V prostoru a zčásti i na ploše areálu bývalého cikánského tábora v Letech byl ze státních dotací a sdružených finančních prostředků jednotných zemědělských družstev okresu Písek postaven vepřín, jehož velkokapacitní haly znesvěcují pamětihodná místa dodnes. Nadmíru odůvodněná snaha o odstranění této hanebné stavby, která symbolizuje vztah státní moci k obětem romského holocaustu, zůstává naštěstí pořád nenaplněna.

Velkokapacitní vepřín, firma Agpi, Lety. Foto Jiří Salík Sláma

1982–1983

Československý výzkumný ústav práce a sociálních věcí provedl dotazníkové šetření v 350 romských rodinách usídlených ve všech pěti českých a v obou moravských krajích. Získaná data, doplněná informacemi sociálních pracovníků z jednotlivých okresních národních výborů, shrnula zpráva Výsledky výzkumu péče o společenskou integraci sociálně a kulturně zaostale žijících cikánských občanů v České socialistické republice.

Čtibor Nečas

(pokračování přístě)

Michal Daduč: Otcí jsem dnes za jeho...

dokončení ze str. 1

kamarády, holku a jel. Chtěl jsem začít nový život. Po třech dnech v Derby, neboť jsem už trochu uměl anglicky, jsem nastoupil do továrny, která zpracovávala krutí maso. Byla to pro mě dřina, ale vytrval jsem. Za pár měsíců mě oslovila pracovnice z agentury, která dodávala pracovníky do krutárny, a pro mě se změnil svět. Seznámil jsem se více s komunitou v Derby a začal pomáhat všem nově přistěhovalým z východní Evropy.

Kde tedy přesně pracuješ a v čem spočívá tvoje práce?

Momentálně pracuji jednak ve městě Derby jako romský poradce pro naši romskou komunitu Roma Community Care advocacy group při Multi-Faith centru Derby University a také jako sekretář organizace Europe Roma International. Pracoval jsem také ve městě Sheffield jako školní poradce. Má práce spočívá zejména v tom, abych integroval romskou komunitu do anglického vzdělávacího systému a systému jako takového. Přesný počet romských dětí v Sheffieldu ve škole je 140 (v Sheffieldu žije asi 5000 Romů). V Derby, kde žije asi 4000 Romů, chodí jen do našeho dětského klubu 350 členů ve věku 11–16 let.

Jak hodnotíš vzdělávací systém ve Velké Británii, v čem vidíš hlavní rozdíly ve srovnání se školstvím u nás?

Funguje bez diskriminační jazykové bariéry a všechny děti nosí uniformy. Ta jasně mluví o rovnoprávnosti všech žáků a studentů. Je to nejlepší nástroj na probourání sociální a rasové diskriminace.

Můžeš se s námi podělit o nějakou konkrétní zkušenost z praxe ve Velké Británii, která tě výrazně ovlivnila?

Ano, osudy lidí se mi promítají každý den. Někdy jsou dny, kdy svítí slunce a někdy zase prší... Ale například minulý rok Česká a Slovenská televize odvysílaly reportáž, ve kterých pomlouvají Social services (obdobu českých Orgánů sociálně-právní ochrany dětí, pozn. red.) s tím, že děti byly neprávem odejmuty z rodin. Tato reportáž vzbudila paniku ve všech městech, kde jsou naši Romové. V Derby jsme situaci uklidnili během pár dní při hromadném veřejném setkání, kde ředitel Multi-faith centra Derby University PhDr. Phil Henry jasně vysvětlil, za jakých podmínek může Social services děti odebrat, což jsou případy sexuálního zneužívání, fyzického obtěžování a zanedbávání. Stát nemá zájem odebírat děti, neboť je pak musí dát do pěstounské péče, na kterou stát přispívá víc než původním rodinám. Tyto reportáže pak ovlivnily celkové vztahy, nedůvěru mezi Romy a organizacemi. Pozitivní věc podle mě je, že Romové začali víc věřit v Boha. Vznikají křesťanské sbory po celé Británii, tzv. „pentacostal“.

Jsou v UK nabídky práce ve tvém oboru pro Romy, kteří zatím žijí v Čechách? Co bys doporučil někomu, kdo by chtěl pracovat s romskými dětmi v Británii?

Ano, jsou, migrace Romů do UK se zvyšuje každým dnem, a to bez toho, aby uměli anglicky. Jsou zkrátka nuceni odejít ze svých domovů do jiné země. Pro práci s dětmi musí ale umět romsky a anglicky. Doporučuju vzít si peníze do začátku, sledovat stránky Councilu a požádat o práci.

Jak se podle tebe žije Romům v Británii, jaké jsou tvoje zkušenosti?

Británie je zvyklá na multikulturalitu, takže předsudky vůči Romům jsou minimální. Podle statistiky se Romům žije o 97 procent lépe než v domovských zemích. Romové tady nemusí skrývat svou identitu, tak jako ve východní Evropě.

Jak často jezdíš do Čech? A jak vnímáš současné dění týkající se Romů v České republice pohledem zvenčí?

Do Čech létám jednou do roka na Khamoro, kde se mohu setkat s mezinárodní romskou mládeží a přáteli. Jinak se do Čech nerad vracím; po každé když jsem v ČR, jsem frustrován situací. Z Anglie ji sleduji přes web. Vadí mi nestabilita vlády, otevřený mediální anticikanismus a žádné sociální jistoty pro všechny. Stejně tak diskriminace a segregace jak ve školách, tak na městských úřadech. Vadí mi, že v ČR nás často nazývají cikány. Mezinárodní konference v Londýně z roku 1971 jasně říká, že jsme Romové. Naše lidská práva jsou potlačována, nejslavnější romské ghetto Lunik 9 se bourá a lidé jsou na ulici anebo migrují k nám do Derby, Sheffieldu, Doveru... Vadí mi nulová státní bytová strategie pro sociálně slabé. Ubytovna je podle mě nejhorší řešení. Média se v Británii nevěnují událostem v ČR a SK. My však informujeme úředníky. Romové tady sledují české a slovenské kanály, mají satelity. Já osobně ho ale nemám, byl bych jen víc našťvaný...

Ptala se Alice Heráková

Michal Daduč (druhý zleva) na svém pracovišti ve Velké Británii.

Foto: archiv Michala Daduča

Muzeum romské kultury

Bratislavská 67, 602 00 Brno, tel.: 545 571 798

e-mail: media@rommuz.cz, www.rommuz.cz

MHD: tram. 2, 4, 11, zast. Tkalcovská, tram. 3, 5, 9, zast. Dětská nemocnice

MUZEUM ROMSKÉ KULTURY

Program na prosinec 2013

OTEVÍRACÍ DOBA V NEDĚLI PRODLOUŽENA DO 18⁰⁰ (poslední vstup v 17¹⁵)

Výstavy

Beautiful People 25. 9. 2013–12. 1. 2014
V letech 2008 – 2011 fotografoval slovenský umělec Šymon Kliman portréty obyvatel romských osad v okolí Kežmarku (Kežmaroku). Série portrétů Beautiful People, za niž autor získal Cenu evropského občana roku 2012 byla dosud vystavena v Bratislavě, v Ostravě a v Bruselu. Vstup na výstavu je zdarma.

Věřte – nevěřte. Paťan – ma paťan

25. 10. 2013–23. 2. 2014
Výstava představuje mediální obraz Romů od 19. století do současnosti. Expozici tvoří tři základní linie, které jsou vzájemně propojeny a neustále se prolínají. První linie je časovou osou, jejímž prostřednictvím se návštěvník seznámí s vývojem a charakteristikou obrazu Romů v médiích v jednotlivých historických obdobích. Druhá linie je zaměřena na romské novináře a redaktory a romská média. Třetí zprostředkovává podrobný pohled na vybrané mediální kauzy, které se v různých podobách a intenzitě dlouhodobě objevovaly či objevují v masmédiích: kauza bývalého protektorátního tzv. cikánského tábora v Letech u Písku, kauza Exodu Romů, tedy zejména téma nabývání občanství v souvislosti s rozdělením Československa k 1. 1. 1993 a jako třetí a nejnovější je představena kauza Břeclav založená na křivém obvinění z násilí.

Koncept výstavy je prezentován ve výstavních prostorách divácky atraktivní formou prostřednictvím audiovizuální techniky a interaktivních tiskovin. Výstavu budou doplňovat po celou dobu jejího trvání tematické lektorské programy a doprovodné přednášky doplněné promítáním dokumentárních filmů (Filmové čtvrtky v Moravské zemské knihovně).

Filmový čtvrtek v Moravské zemské knihovně

12. 12. 2013 v 18 hod.
Časosběrný dokumentární film Byt Romkou režírovaný českou režisérkou Helenou Třeštíkovou, který zachycuje pět let života romské novinářky Jarmily Balážové. A to v období, kdy v české společnosti sílí protiromské nálady, přibývají rasově motivované vraždy a vrcholí hromadný romský exodus. Jarmila Balážová pracuje jako novinářka v rozhlasu a televizi, je vedoucí redakce časopisu Amaro gendalos, dokončuje své studium žurnalistiky na FSV Univerzity Karlovy v Praze. Stává se mediálně známou osobností.

Řekni NE! 6. 12. 10:00–11:30, 12:00–13:30 h
Workshopy pro školy zaměřené na stereotypy, předsudky a jejich překonávání. Akce je součástí Týdne lidských práv. Více informací na: www.tlpbrno.cz.

Otevírací doba • po a so zavřeno • út–pá 10–18, poslední vstup 17¹⁵ • ne 10–18, poslední vstup 17¹⁵

Tobě. Ale nejenom tobě.

Nové cédéčko Veroniky Kačové

Mladá talentovaná zpěvačka a tanečnice Veronika Kačová vede taneční a pěvecký soubor Cikne Čhave (www.cikne-chave.estranky.cz). Pochází z početné muzikantské rodiny. K hudbě ji vedli už od sedmi let rodiče. V roce 2007 vyhrála soutěž Romský talent v Praze v kategorii zpěv, roku 2009 byla první v kategorii Jazz a funky v soutěži Street Sounds v Brně. Díky Idě Kellarové poznala hudební svět a řadu umělců. Nyní vede hudební a pěvecké dílny spojené s projektem Dotek romské hudby. Mezi její zájmy patří zpěv, tanec, divadlo, kultura, cestování, náboženství a četba.

Koncem roku Veronika Kačová vydává nové CD nazvané Tuke (Tobě). K zakoupení za 200 Kč bude v Muzeu romské kultury v Brně, v informačních střediscích v Novém Jičíně a Valašském Meziříčí, v Městské knihovně a v čajovně Archa v Novém Jičíně. Bližší informace: kacova.veronika@gmail.com.

„CD Tuke jsem věnovala všem svým přátelům, láskám a příznivcům. Na CD mě můj bratr Tomáš doprovází na klavír. Najdete tam romské písně, některé smutné, jiné o velké lásce, stejně tak i něco z jazzu,“ říká k tomu Veronika Kačová. A uzavírá: „Poděkovat chci bratru Tomášovi, Markovi Štěpánovi, Filipovi Válkovi za nádherné umělecké fotky, Liboru Škorňovi za technickou podporu, Jirkovi Macíčkovi za večery strávené ve studiu a v neposlední řadě Petrovi Šaradymu.“

(red)

Zaměstnání hledají:

Mgr. Pavel Pečínka, Ph.D.

(nar. 1969)
e-mail: pecinkapavel@seznam.cz
tel.: 728 916 007
Brno

Vzdělání:

- 2002–2007: Fakulta sociálních studií Masarykovy univerzity v Brně, Ph.D., politologie
- 1991–1996: Filozofická fakulta MU v Brně, Mgr., politologie
- 1987–1990: Vysoké učení technické, Brno, přerušováno manuálním zaměstnáním a nedokončeno
- 1983–1987: Gymnázium
- Řidičský průkaz B
- Jazykové znalosti: průměrně angličtina a ruština
- Počítačová gramotnost: PC, MS Office

Praxe:

- 2008–dosud: šéfredaktor Romano hangos
- 2010: redaktor jihomoravského deníku Rovnost
- 2007: redaktor jihomoravského deníku Rovnost
- 2005–2006: Institut pro srovnávací politologický výzkum ISPO na FSS MU v Brně, výuka na FSS v období 2003–2006.
- 2002–2005: doktorand na katedře politologie FSS MU v Brně
- 2003–2004: učitel občanské nauky na střední zdravotnické škole v Brně
- 1996–2001: redaktor jihomoravského deníku Rovnost
- 1987–1990: dělník

Knihy:

- Romské strany a politici v Evropě (2009), Zelená zleva? (2002), Pod rudou vlajkou proti KSČ (1999) a Od Guevary k zapatistům (1998).

**Vydávání Romano hangos
podporuje Ministerstvo kultury
České republiky**

PŘEDPLATNÉ ROMANO HANGOS

Příjmení a jméno:	Ulice, číslo domu:
PSC, místo:	Datum narození:
E-mail:	Telefon:
Název a sídlo peněžního ústavu:	Číslo účtu:
Název organizace:	Adresa:
IČO:	DIC:
Počet objednaných výtisků:	Od čísla:
Způsob platby: ☐ hotově ☐ bankovním převodem bez faktury; variabilní symbol:	☐ bankovním převodem na fakturu

Vyplněný formulář zašlete na adresu: Romano hangos, Bratislavská 65a, 602 00 Brno.
Komerční banka Brno-město; číslo účtu: 27-488570217/0100. Cena předplatného na rok 2013 činí 230 Kč.